

מסורת הש"ס

(א) נפי' בעליון וזו והדר ערוך
נעך וזו. פי' יסיו ונאס
כפירוש ראשית חמשה;
(ב) נפי' בעליון נעך רח"ל;
(ג) נפי' ה'ה"ש רב פסא;
(ד) נערונין נא. ונפי';
(ה) נעליון נא. ונפי';
הערוך נעך. הנק
נערונין. ונפי' ונאס;
(ו) נעליון נא. ונפי';
(ז) נעליון נא. ונפי';
(ח) נעליון נא. ונפי';
(ט) נעליון נא. ונפי';
(י) נעליון נא. ונפי';
(יא) נעליון נא. ונפי';
(יב) נעליון נא. ונפי';
(יג) נעליון נא. ונפי';
(יד) נעליון נא. ונפי';
(טו) נעליון נא. ונפי';
(טז) נעליון נא. ונפי';
(יז) נעליון נא. ונפי';
(יח) נעליון נא. ונפי';
(יט) נעליון נא. ונפי';
(כ) נעליון נא. ונפי';
(כא) נעליון נא. ונפי';
(כב) נעליון נא. ונפי';
(כג) נעליון נא. ונפי';
(כד) נעליון נא. ונפי';
(כה) נעליון נא. ונפי';
(כו) נעליון נא. ונפי';
(כז) נעליון נא. ונפי';
(כח) נעליון נא. ונפי';
(כט) נעליון נא. ונפי';
(ל) נעליון נא. ונפי';

תוספות ר"ד

אמר ר"ד ביוק לן ר"ה
ב"ח היא אומרת להניק
הוא אומר שלא להניק
שומעים לה בצערא דידה
הוא. הוא אומר להניק
הוא אומר שלא להניק
מזה כל היכא דלא
אורחא לה שומעים אורחא
ולא אורחא מאי ביה
דידה אוליין או ביה
דידה אוליין. ופשיטא ל'י
עולה עמו ואינה יורדת.
אמר ר"ה והיא בעולת
בעל בעליתו של בעל
ולא בירידתו של בעל.
הכניסה לו שפחה א'. א"ר
חגא ואיתימא רשב"י לא
שומעים לו משם אלא
כיון שראויה להכניסה
א"ר פ' שלא הכניסה פירוש
כיון שהכניסה לו כספים
לקנותה ממקצתן. תניא
אחד שהכניסה לו (א) וא'
שפצתה לו בתוך ביתו.
ארבע יושבת בקתרא.
א"ר ב"ח אמר ר"ה
א"ר פ' שאמר ד' יושבת
בקתרא אבל מוזגת לו
את הכוס ומצעת לו
את המטה ומרחצת פניו
ידיו ורגליו (פי' הרב
שיאונו דומה הצעתו
לחצות דמתני' והצעת
דמתני' מתפרש לקמן
המטה והכרים והכסות
ויש שם טורח יתור
אבל הצעת הדבא הוא
לפרוש הסדין על המטה
שהוא לקרוב וחבה דומיא
דמזיגה הכוס) וא"ר ב"ח
א"ר פ' מלאכות שהאשה
עושה לבעלה נדה מודה
לבעלה חוץ ממושה
והצעת המטה והרחצת
פניו ידיו ורגליו: א"ר
והצעת המטה ל"א אלא
בפניו אבל שלא בפניו
ל"ל בה: מוזגת הכוס.
דביתו דשמואל מחלפא
ליה בידא דשמואל דאבי
מנחא ל' אפומא דכובא
דבא אבי סדיא דר"פ
אשרשיפא פי' המורה בימי
ליבונה וכן פי' ר"ח ד"ל
ואינו נ"ל דאטו קילי ימי
ליבונה מימי נדתה טרם
שלא תחבול בכרת קיימא
ואורבה בימי ליבונה
שכבר פסקה מראות יש
לה להתרחק יותר ויותר.
ומכאן מוכח שלא היו
אוליין בשטחה חוליות.
והדיון נותן שמה טהרה
יכולין לעשות בח"ל (א)
שהוא מטמאה בקברות:
וא"ר ב"ח א"ר פ' הכל
משחקין במשח חוץ
מבשר ויין וא"ר פ' בשר
שמן ויין ישן אמר רבא
בשר שמן כל השנה ויין
ישן בתקופת תמוז. אמר

בריי. צריאים: עיניו. עיניהם גדולות: חניי. בעלי חן: כרפסא.
אפי"א: כוסברתא. אליינדר"א נעליון: זערא דידה הוא. החלז רב
דדיה ומנערה: דלא אורחא. אין דרך משפחתה להניק: נחיריקאי.
נמקומי. ולי נראה ל' לשון חידקי קרן כלומר לשון פקדמ מקום צפקד
מקומי וצפגמי: אורחא. אורחים
המשמשים שבת או חדש: פרחי.
עוצרים לדרכם. לפי שצמקום שיש
בני צית רבים נוהגים להסתארח
עוצרי דרך: הא שאר. כגון דצרים
קטנים: שראויה להכניס. שהכניסה
נדוניה רבה ויש כדאי למצאה נדוניה
זו לקנות ממקצתה שפחות להכניס
ולשמה: אכל מוזגת לו כוס ומנעם
לו מטה. לפיכך מסין ולצדין דבר
שלינו טורח וקטן דמילי דציבה
יניחו כדי שמתחבצ עליו. ולא דמי
למנעם דמתני' דהוי דבר של טורח.
ובכפיה הני לא כפי לה אלא חכמים
השואר ענה טובה להכניס זאת
בישראל: חוץ ממויגת כוס. כל שהוא
צרים של קירוב וציבה ומציאין
לידי הרגל דבר: מיתלפא ליה. צימי
ליבונה: אבי סדיא. מרחשומי:
אשרשיפא. ספסל: הכל משהין לפני
שמש. המשמש כסעודה ואוליין
צמי וסוהין מלהאכילו עד שקומו
הקרואים: חוץ מבשר שמן כו'.
שמתאוו להם ומנטער: נקפופ
סמו. שרמו חזק ומוס היום ממחרת
זו (א) כרס: מפעיל דארי. מין
כמין ופטריות: אספספי. הייתי
מסוכן לאחזני צולמוס מחמת תאות
רעיוני: גרגילי. חמיות דקות
ועגולות. רודילי"ש נעליון: ממרסא
דגנוניסא. תמרה שמינה כמו קריב
לגבי דינה ולידן (שבוש דף מו:).
קיוסא. קיסיון סיניסא. אגרו"ר נעליון:
כל דאין ליה ריחא או קיוסא.
מזיק את מי שאוכלין לפניו ואינו
אוכל: חד ספי. מחליל את השמש
אחד. נחלת סעודה לשוכה ומשאר
למינין משעה עד שיגמר סעודתו:
קיס ספי. קודס שיון לפניו:
מאחר ספי. מכל מין ומין לאחר
שנתן לפניו ולפני האורחין: דקיס
ספי משפטי אלויה צדיה. לפי
ששנותן לפניו והוא רואה ומתאווה
אוגור. שם מלך פרס: אטורנגא
דמלנא. מושב המנות לפני
השרים ונלשוניו שנישקלאקו"ש:
דחור

הכוס שמואל מחלפא ליה רביהו בידא דשמואל אבי מנחא ליה אפומא דכובא רבא אבי סדיא רב
פפא אשרשיפא אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא הכל משחקין בפני השמש חוץ מבשר ויין
אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן כל השנה כולה יין ישן בתקופת תמוז אמר רב
ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לאו דיהב לי איסתכני
אמר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתו ליה גרגילי דליפתא בחלא ואי לאו דיהב לי איסתכני
רב פפא אמר אפילו תמרתא דהנוניתא כללא דמילתא כ"ל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוסא אבוב
בר איהו ומנימין בר איהו חד ספי מכל מינא ומינא אחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר
לא משתעי אליהו בהדיה הגהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא ימר קדים ספי
ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי אליהו בהדיה אמימר ומר זוטרא
ורב אשי הוה קא יתבי אפיתחא דבי אוגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא דמלכא חזייה רב אשי למר זוטרא
דחור

רב ענן ברית הוה קאימנא קמיה דמ"ש ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לא דיהבי לי מיני איסתכני ר"פ אמר אפי' תמרי דאנוניתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא

אף על פי פרק חמישי כתובות

סא.

הבניסה לו שפחה אחת. קצת תימה אם הוא זן אותה א"כ מה
מרווח הצעל דצלל שפחה היא היתה עושה הכל ולא
היה זן אלא אותה לצדה ועמה זן אותה ואת שפחתה:
ואחת שצמצמה לו משהה גרבי'. פירוש נמנמה לו ממנה שהיא
חייב ליתן לה כמו קופה של צמנים
ושאר דברים ונמנמה כל כך שיכול
לקנות מזה כמה שפחות רצונו מס
ויש גורסין שפחה לו משלו כלומר
שהוא עשיר שיכול לקנות הרבה
שפחות כפי צרכה:

אבל מוזגת לו את הכוס ומצעת
לו המטה. והא דמתן שלם
אינה מצעת כתבתי צרים מכליתין
(דף טז:). דלא הוי כמו הצעת המטה
דמתני': מחלפא דביתו
בידא דשמואלא. נמחור ויטרי פי'
הרצ ר' שמעיה שהיה נזהר רש"י
אפי' שלם ליתן מפתח מידו לידה
ומכאן אין ראייה דשמי מוזגת כוס
שהוא דבר של חובה ואסורה אפילו
להציל לפניו על השולחן אלא למר
מנחא ליה אבי סדיא ולמר אפומא
דכובא ומסדר אליה דקמי גבי
הוא עוצל דמיתי צפ"ק דצבת
(דף יג: וס) צללל אחד שקרא הרבה
ושנה הרבה כו' ששאל אליהו לאשמו
שמה הצלת לו את הפך שמה הצלת
לפי השמן ואמרה לו חס ושלום
אפי' צללל קטנה לא נגע בי נמי
אין ראייה דמיתי לפניו דשאל על
הצלת הפך היה מקפיד אלא הכי
קאמר שמה צערת הצלת הפך
לא נזהרת ונגע צין וכן משמע שהשיבו
אפילו צללל קטנה לא נגע בי אלא
שלא הביאה לו לא קאמרה ומה
שפירש דמחלפא ליה צידא דשמואלא
צימי לצבנה דמשמע שיש להקל צימי
לצבנה מצימי נדויה וכן מצינו צפרק
קמא דצבת (ס) צההוא עוצלל
שהצלת לעיל דקאמר צימי נדויה
מזה אלא צימי לצבנה מהו אלא
נראה דהוי רגילין לטבול אחר צערה
לראיה כשפוסקת דלא אסירה
שמהא אלא מדענן אלא צימן
הזה שאין רגילות לטבול עד אחר
צערה נקיים אין חילוק צין ימי
נדויה צימן לצון דלאמרין צמסות
צבת (דף טז:). תהיה צנמיה
צווייתה מהא עד שתצא צמים:
לא

לבעלה חוץ ממוזגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת
המטה אמר רבא ילא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה: ומוזגת
אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן כל השנה כולה יין ישן בתקופת תמוז אמר רב
ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לאו דיהב לי איסתכני
אמר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתו ליה גרגילי דליפתא בחלא ואי לאו דיהב לי איסתכני
רב פפא אמר אפילו תמרתא דהנוניתא כללא דמילתא כ"ל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוסא אבוב
בר איהו ומנימין בר איהו חד ספי מכל מינא ומינא אחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר
לא משתעי אליהו בהדיה הגהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא ימר קדים ספי
ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי אליהו בהדיה אמימר ומר זוטרא
ורב אשי הוה קא יתבי אפיתחא דבי אוגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא דמלכא חזייה רב אשי למר זוטרא
דחור

רב ענן ברית הוה קאימנא קמיה דמ"ש ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לא דיהבי לי מיני איסתכני ר"פ אמר אפי' תמרי דאנוניתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא

עין משפט
נר מצוה

א מיי פכ"א מהלכות
אשיות הל' יג סנה
לחון פא טוש"ע אה"ע
סמן פכ סע"ז:
ב מיי שם הל' יד
סנה שם טוש"ע
אה"ע פ סע"ף א
וסע"ף י:
בב ג מיי וסנה שם
טוש"ע אה"ע ס'
פכ סע"ף ג:
בב ד מיי שם הל' ו סנה
שם טוש"ע אה"ע ס'
פ סע"ף ח:
בב ד מיי שם הל' ג טור
ש"ע שם סע"ף ד:
בב ז ו ד מיי פכ"א
מהל' אשיות הל' ה
ומיי פ"א מהל' אסורי
ביאה הל' יט סנה לחון
ק"מ טור אה"ע סמן פ
וטוש"ע י"ד סמן קלה
סע"ף י:
בב ט י מיי פ"א מהל'
בכרות הל' ז ומיי
פ"ט מהל' בעדים הל' ח
ביאה הל' יט סנה לחון
סנה עין כ טוש"ע א"ח
סמן קסט סע"ף א וטוש"ע
י"ד סמן רס סע"ף ז:

תורה אור השלם

1. וְכָאן אֵלֶּיּהִם אֶל
אֲבִימֶלֶךְ בְּחָלוֹם הַלֵּילָה
וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מֵת עַל
הָאֲשָׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהָיָה
בְּעֵתָהּ בְּעַלְ
2. וְהִקְרָא הָאָדָם שֵׁם
אֲשׁוּרוּ וְהָיָה בִּי הָיָה הַתֵּיבָה
אֵם כָּל חַיִּי: בְּרֵאשִׁית ג ב

לעזי רש"י

אפי"א. כרפסא.
אליינדר"א. כוסבר.
רודילי"ש.
פליחם צולמוס דקים.
איגרו"ר.
חיות. חריפות.
שינישקלאקו"ש
שינישקל"ש.
ממונה על משק-הבית.

מוסף רש"י

בדק לן. מנסה חזות
רודיון (א). אם נדע
לשכח (חולין קלג:). חוץ
למזיגת הכוס. להוסיף
זו. והצעת המטה כו'.
סנה קרוב ומטה סן
ונלן לדי הרגל דבר
(ענין ד:).